

ПРАВОВА ПІДТРИМКА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ДЛЯ АДАПТАЦІЇ РЕЛОКОВАНОГО БІЗНЕСУ

Петро СТАВИЧНИЙ

адвокат

м. Ужгород, Україна

Підтримка економіки у воєнний час займає одне із найпріоритетніших місць у державній діяльності, оскільки сприяє стабілізації внутрішнього ринку та подальшому утриманню експортних можливостей.

Слід зазначити, що підтримка економіки в умовах сьогодення, беззаперечно пов'язана із релокацією, яка підрозуміває під собою переміщення в інше місце активів, потужностей, робітників та основних фондів не тільки з метою подальшого розширення ринку, масштабування підприємства чи пошуку більш вигідних умов для функціонування, а й з метою їх збереження від фізичного знищення.

Таким чином, релокація підприємств в сучасних умовах є дієвим інструментом для поновлення підприємницької діяльності в нових регіонах країни, що своєю чергою забезпечує відносну стабільність економіки, надає робочі місця, гарантує виробництво національних продуктів та послуг, а також можливість їх реалізації на міжнародному ринку¹.

Процес релокації бізнесу країни, що перебуває в умовах воєнного стану є важливим та надзвичайно необхідним стратегічним кроком дій задля збереження її життєдіяльності на основі забезпечення й підтримки функціонування її економіки в загальному².

Передумовою реалізації релокації є відповідне її планування власником та створення визначених державою правових підстав, які б сприяли такій реалізації.

Планування релокації є критичним етапом у формуванні стратегії підприємства в умовах воєнного стану. Цей процес включає ретельне планування фінансових витрат, логістики, перевезення обладнання та персоналу. Планування релокації передбачає певні дії, які допоможуть забезпечити безпроблемне переміщення підприємства³.

¹ 1. Горященко Ю.Г., Гармаш О.В. (2024). Підтримка розвитку інноваційного підприємництва в умовах релокації. Науковий погляд: економіка та управління. №1(85). С. 11.

² 2. Химич І. (2024). Особливості процесу релокації підприємств в умовах воєнного стану країни. Маркетинг і логістика в системі менеджменту: виклики цифрової глобалізації : тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції, пам'яті професора Євгена Крикавського. С. 408.

³ 3. Мережко В.М., Іванченко Г.В. (2023). Основні етапи формування стратегії релокації підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. №50/2023.

При цьому потрібно враховувати ряд ризиків, зокрема: ризики введення певних обмежень, змін в законодавстві (державні і законодавчі ризики); ризики промислової мобілізації; безпекові ризики; логістичні ризики; енергетичні ризики, такі як дефіцит енергоносіїв та насування енергетичної кризи, блекнути; ризики, пов'язані з трудовими ресурсами⁴.

Існує ціла низка проблем, пов'язаних із переміщенням підприємства та працівників, тому потрібно передбачити ці проблеми, здійснити низку заходів з полегшення адаптації у процесі релокації, розробити політику релокації для підприємства та релокаційні пакети для працівників⁵.

Слід зазначити, що планування релокації є взаємопов'язаним із правовою підтримкою бізнесу, що забезпечується певними правовими механізмами та відповідними процесами.

Правові механізми та процеси спрямовані на підтримку бізнесу в умовах релокації повинні бути забезпеченні, зокрема на рівні державного регулювання із чітким нормативним їх відображенням.

Так, реалізація урядової програми з допомоги релокації бізнесу здійснюється на основі Постанови КМУ №305 від 17.03.2022, яка регламентує безоплатне перевезення майна вітчизняних підприємств, установ та організацій згідно з переліком, який формується Міністерством економіки і передається до Міністерства інфраструктури та на основі Розпорядженням КМУ №245-р від 25.03.2022, що передбачає план невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію.

Вважаємо, що правова підтримка суб'єктів господарювання, які підпадають під релокацію потребує особливої уваги не тільки в ході такої процедури, а й в подальшому – в період їх адаптації до умов та середовища в якому вони опинилися. Така підтримка, з урахуванням специфіки діяльності суб'єктів господарювання, може бути забезпечена шляхом приватизації держмайна для релокації підприємств, створення механізмів фінансової стабілізації у формі регулювання ставок податкових платежів, введення нових податкових зборів або тимчасове звільнення від сплати існуючих.

Механізм та процедуру правової підтримки бізнесу в умовах релокації, з метою забезпечення прозорості та правової визначеності таких, слід відображати на законодавчому рівні. Так, доречним було б відображення таких особливостей в Законі України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», а також прийняття відповідного закону на кшталт Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», який б забезпечував можливість за певних умов, отримання релокованими суб'єктами господарювання (із урахуванням специфіки їх діяльності) безоплатної правничої допомоги.

⁴ Ковалик О., Шардакова А. (2023). Передумови та досвід релокації діяльності вітчизняних виробничих підприємств в умовах невизначеності. *ECONOMICS: time realities*. №4(68). С. 51-53.

⁵ Запугляк І., Красняк О. (2022). Релокація: сутність, типи та проблеми. *Вісник Хмельницького національного університету*. №6.т.2. С. 261.